

Familia Augustiniana
September 2006

Open

Vensters 24

Rondzendbrief van de Familia Augustiniana

OPEN VENSTERS

Rondzendbrief van de Augustijnse Familia-groepen in Nederland

REDACTIE: Bettineke van der Werf
Wedesteinbroek 1406,
6546 RN Nijmegen
e.van.der.werf@hccnet.nl

Joep Beliën
Wichard van Pontlaan 19
5302 XA Zaltbommel
joepbelien@chello.nl

Aanspreekpunten familia i.v.m. Open Vensters:

Karel Peijnenborg	Familia Boskapel
Luc Habets	Familia Eindhoven
Jan van Swam	Familia Lindenholt
Jan van Dril OSA	Augustinusleesgroep Utrecht
Hedy de Groot	Werkhofgemeenschap

Aanvraag toezending Open Vensters:

Bettineke van der Werf

VOLGENDE NUMMER: eind december 2006
SLUITING KOPIJ: 10 december 2006

Beeld H. Augustinus in het klooster in Pavia

Inleiding:

Voor u ligt het vierentwintigste nummer van Open Vensters. De foto's (de fotografen staan bij de artikelen aangegeven) uit deze uitgave kunnen op de inmiddels 'bekende' manier in kleur bekeken worden bij ov.vdwerf-online.nl bij open vensters 24. (vanaf begin oktober)

Wij wensen u veel inspiratie en veel genoegen bij het lezen van de 24^e Rondzendbrief.

Bettineke van der Werf, Joep Beliën.

INHOUD:

INLEIDING REDACTIE

AUGUSTINUS ZEGT

BOEKPRESENTATIE

UIT DE FAMILIA-GROEPEN

Familia Lindenholt

Familia Boskapel

LEKENCONGRES ROME

BESTUUR FAN

Ontmoetingsdag 18 november

TERUGBLIK

VERDER NIEUWS

Tentoonstelling Pierre de Grauw

Augustinusfeest 28 augustus

Magna Unio 28 oktober België

Augustinus kaarten

Augustinus en gebed

STUDIEDAGEN- RETRAITE

Augustijns Centrum Boskapel

Studiedag leuven

JONGEREN EN O.S.A.

Bijeenkomst in Pavia

WEBSITES AUGUSTIJNEN

VIERINGEN

AUGUSTIJNSE AGENDA

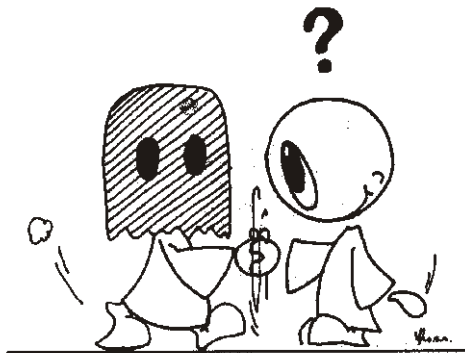
AUGUSTINUS ZEGT ..

Een ambachtsman maakt een kist, maar eerst bestaat de kist als concept. Als hij niet een concept van de kist had, hoe zou hij hem kunnen produceren? De kist als concept bestaat echter op een zodanige wijze dat hij niet dezelfde kist is als de kist die we straks zien. Als concept is hij onzichtbaar, als werkstuk zal hij zichtbaar zijn. Welnu, op een gegeven moment is hij vervaardigd; houdt hij dan op te bestaan als concept? Nee, er is zowel de kist die vervaardigd is als de kist die blijft als concept. Want de vervaardigde kist kan vergaan en dan kan er wederom, op grond van het concept, een andere gemaakt worden. Let dus op de kist als concept en op de kist die werkelijk vervaardigd is. De werkelijke kist is niet het leven, maar de kist als concept is het leven, omdat hij de levende ziel is van de ambachtsman, bij wie alle werkstukken verblijven voordat ze gemaakt worden.

Zeer geliefde broeders, de wijsheid Gods, krachtens welke alle dingen gemaakt zijn, bevat al die dingen als concept voordat ze gemaakt worden. Omdat ze nu krachtens het concept gemaakt zijn, volgt daar niet

uit dat ze het leven zijn, maar is het omgekeerd: wat gemaakt is, leeft in het concept. Je ziet de aarde, maar er is ook een aarde als concept. Je ziet de hemel, maar er is ook een hemel als concept. Je ziet de zon en de maan, maar zij bestaan ook als concept. Van buiten zijn het lichamen, als concept zijn zij het leven.

Verhandeling over het Evangelie volgens Johannes I,17

BOEK

Een ambachtsman maakt een kist, maar eerst bestaat de kist als concept... Zo luidt het begin van de passage die Matthias Smalbrugge voor de datum 23 september heeft uitgekozen: een willekeurige datum in de door hem verzorgde bloemlezing van Augustinusteksten *Wijsheid van Augustinus. 365 teksten voor alle dagen van het jaar*.

Het is opmerkelijk hoe er de laatste jaren met grote frequentie in het Nederlands taalgebied boeken verschijnen met teksten van de kerkvader. Dat was in de jaren '60 niet in te denken, die frequentie en die belangstelling. Toen moest men 'zich tevreden stellen' met de publicaties van vertalers als Wijdeveld, Mohrmann en Sizoo - overigens niet de minsten - terwijl in de jaren '70 en '80 Tars van Bavel en een paar anderen met hun vertalingen de aandacht voor Augustinus een nieuwe impuls gaven.

Matthias Smalbrugge, die predikant is van de Nederlands Hervormde Gemeente (SOW) te Aerdenhout en in 1988 een proefschrift verdedigde over de triniteitsleer van Augustinus, heeft sindsdien regelmatig zijn bijdrage geleverd aan het Augustinus-onderzoek, vooral waar het om het speculatieve denken van Hippo's bisschop gaat. Hij is lid van de redactieraad van het tijdschrift *Augustiniana*, al meer dan een halve eeuw bezorgd door het *Augustijns Historisch Instituut* te Leuven. Bovendien maakt Smalbrugge sinds de oprichting van de bijzondere leerstoel *Augustijnse Studies* deel uit van het curatorium van de leerstoel. Zo had hij vorig jaar een belangrijke inbreng bij het overleg met de *Theologische Faculteit van de VU*, toen de faculteit de augustijnen verzocht de leerstoel ook aan deze protestantse academische instelling te vestigen. Vorig jaar en ook dit jaar verschenen in het dagblad *Trouw* van zijn hand enige uitvoerige beschouwingen over de relatie reformatie-catholica. Daaruit bleek zijn sterke affiniteit tot de de eenheid en de traditie van de kerk van het westen van vóór de scheiding der confessies. In 2005 publiceerde hij bij de uitgeverij Lannoo *Altaar of Tafel. Een geschiedenis van Offer en Reformatie*. De bloemlezing maakt het kennis nemen van Augustinus' werken tot

een speelse aangelegenheid. Het lezen van volledige geschriften van de kerkvader houd je niet altijd even gemakkelijk vol. Het vereist in ieder geval steeds behoorlijk wat oplettendheid. Een bloemlezing houdt rekening met een meer consumptief gebruik. Door de ordening per dag krijg je Augustinus' gedachten mondjesmaat naar binnen, en is het gevaar dat je jezelf over-eet bezworen. 'De fragmenten gunnen de lezer een blik op de verschillende aspecten van het denken van Augustinus. Nu eens tref je de mysticus, dan weer de pastor of polemist. Het zijn teksten die nu eens naadloos lijken aan te sluiten bij onze eigen geloofsbeleving, dan weer ver van ons weg lijken te staan', aldus de samensteller.

De passages zijn op verzoek van de uitgever niet geordend volgens het liturgisch jaar, maar volgen de dagen en tijden van het maatschappelijk jaar dat op 1 januari begint. Er is een register van chronologisch gerangschikte data met telkens de vindplaats van de uitgekozen tekst. De vertaling laat een helder en begrijpelijk Nederlands zien, zonder dat de vertaler haar een populair kleed heeft willen aangeven en zonder inclusief taalgebruik: broeders blijven broeders, er komen geen zusters bij.

Ik som hier de werken op waaruit Smalbrugge heeft geput en geef daarbij de Nederlandse titel, gecursiveerd indien er van het hele geschrift een vertaling in het Nederlands bestaat: *Belijdenissen*, Tegen twee brieven van de pelagianen, *De stad van God*, Over 83 verschillende kwesties, Geloof en werken, *Geloof in onzichtbare zaken*, *De meester*, Over natuur en genade tegen Pelagius, *Over de bergrede van de Heer*, *Letter en geest, de Drie-eenheid*, *Het nut van het vasten*, Brieven, Uiteenzettingen bij de psalmen, 124 commentaren bij het evangelie van Johannes, Preken, *Alleenspraken*. Van de hier genoemde verzamelingen Preken, Brieven, De uiteenzettingen bij de psalmen, en de 124 commentaren bij het evangelie van Johannes zijn inmiddels al grote gedeelten vertaald door medewerkers van het *Augustijns Instituut* of is de vertaling op kortere of langere termijn te verwachten.

Martijn Schrama o.s.a.

Matthias Smalbrugge, Wijsheid van Augustinus. 365 teksten voor alle dagen van het jaar. Tielt (België), Lannoo, 2006, 270 pp.

ISBN 10: 90 209 6647 2

ISBN 13: 978 90 209 6647 3.

FAMILIA-GROEPEN

FAMILIA AUGUSTINIANA LINDENHOLT

"Zalig Feest!"

En van de eerste brieven die ik van de nieuwe provinciaal Paul Clementosa ontving, was de uitnodiging om samen op maandag 28 augustus 2006 het feest van Augustinus te vieren. Iedere betrokkene bij Augustinus was er zo'n beetje voor uitgenodigd: paters, monialen, broeders, medewerkers van het Provinciaal en natuurlijk ook de leden van de Familia Augustiniana Nederland (FAN). Rond drie uur zaten er een kleine honderd aanwezigen aan de koffie in het klooster Mariënhage in Eindhoven, de Augustijnse "thuisbasis" in Nederland. Er was een flinke vertegenwoordiging van de Familia uit Lindenholt op afgekomen: Kees en Lianne Duijs, Bettineke en Evert Jan van der Werf, Jan van Swam, Jacqueline Dietvorst, Jeroen Gooskens, Nelleke Vonk en ondergetekende. En ook "onze" Wim Sleddens was aanwezig.

Nog maar kort geleden ontving ik uit de handen van de Prior Generaal Robert Prevostosa het speldje met het logo van de Orde, waarmee ik mijzelf nog meer verbonden ben gaan voelen met de Augustijnse spiritualiteit. Ik was aanwezig op de laatste dag van het provinciaal Kapittel in Zenderen, waar ik ook allerhartelijkst werd ontvangen door de deelnemers die er al enkele dagen vergaderen op hadden zitten. De laatste middag van het Kapittel was speciaal

gereserveerd voor een presentatie over en door de FAN. Diezelfde Augustijnse warmte voelde ik nu ook weer op het "verjaardagsfeest" in Eindhoven. Vele handen werden geschut, waarbij we elkaar regelmatig een "Zalig Feest" wensten. Het viel mij op dat zoveel mensen mijn naam wisten, zelfs de provinciaal - die de eerste maanden graag met alle Augustijnen persoonlijk contact wil hebben - wist meteen wie hij voor

zich had! Ik moet bekennen dat ik vele gezichten herkende van eerdere ontmoetingen gedurende het afgelopen jaar, maar het lukte mij niet om daar meteen de goede naam bij te plaatsen. Ik merkte dat ik niet de enige was... Misschien is het een idee om de aanwezigen op dit soort bijeenkomsten voortaan een kleine badge met de naam te laten dragen? Tijdens het leken congres in Rome afgelopen juli werkte dat uitstekend! Elkaar kennen is immers de eerste aanleiding om contact te leggen. Zo'n persoonlijk naamkaartje - natuurlijk voorzien van het gekleurde OSA logo - krijgt daardoor misschien zelfs de status van een collectorsitem.

Het feest van Augustinus werd rond half vier uur geopend met een toespraak van Paul Clement. Hij vertelde over zijn eerste honderd dagen als provinciaal en gaf aan dat hij vol enthousiasme is begonnen aan zijn nieuwe taak. Hierna kwam Martijn Schrama osa aan het woord, die zijn meest recente publicatie mocht toelichten. Op een uiterst humoristische wijze wist hij de wordingsgeschiedenis van zijn boek te presenteren, die een kleine vier jaar in beslag had genomen. Zijn verhaal zat vol anekdotes over de lange doorlooptijd om het boek uiteindelijk te publiceren. Gelukkig had hij zelf twee exemplaren van het boek meegenomen, om die als eerste uit te reiken aan de oude en de nieuwe

provinciaal. Want zelfs na zijn presentatie leidde zijn betoog tot hilariteit. Pas tijdens de toespraak van Bob Bodaar osa werd een grote doos de zaal binnengedragen, met de boeken die de aanwezigen konden kopen. Ze gingen grif van de hand, mede omdat de auteur ze ter plekke heeft gesigneerd. Het boek is uiteraard ook in de boekhandel te koop. In "De Regel van de Liefde" met als ondertitel "over de volgelingen van Augustinus", beschrijft Schrama het ontstaan en de geschiedenis van de Orde der Augustijnen in de Lage Landen in de periode 1256 - 2006. Hij vertelt over Augustinus' leven en werk, zijn monnikenregel, zijn volgelingen en zijn spiritualiteit. Uiteraard

wordt er ook aandacht gegeven aan de ontwikkelingen van de laatste tien jaar, waarin de leken een belangrijkere rol zijn gaan spelen. Dit jaar is de nieuwe vereniging FAN opgericht, waarvan het bestuur van de Nederlandse Orde der Augustijnen medeoprichter is. De FAN wil meehelpen om het gedachtegoed van Augustinus verder de toekomst in te dragen. Na de Eucharistieviering in de Paterskerk werd deze "zalige" dag onder het genot van een feestelijk drankje en hapje afgesloten.

Ruud van Gisteren, Familia Lindenholt

Bijeenkomsten Lindenholt: eerste dinsdag van de maand

FAMILIA AUGUSTINIANA EINDHOVEN

Bijeenkomsten Eindhoven: wisselend op vrijdag

FAMILIA AUGUSTINIANA BOSKAPEL

Na ons jaarlijkse uitstapje heeft onze groep meestal een rustperiode en gaat iedereen genieten van rust en zon (en dit jaar helaas ook van veel regen!).

We zijn het nieuwe seizoen in augustus gestart met 3 nieuwe leden, waarvan 2 'twintigers'. Alle 3 komen ze al langere tijd in de Boskapel en zijn zij zo Augustinus op hun pad tegen gekomen. We hebben op 27 augustus eerst onze Augustinus-viering met de Boskapelgemeenschap gehad. Dit keer deelden we na afloop peren uit en lichtte Karel haarfijn toe wat Augustinus nu met peren te maken heeft. Dit leverde bij nadien leuke gesprekjes op. Voor de 'Boskapellers' was er na de koffie nog een hapje en een drankje en was er voor geïnteresseerden een beeld- en boekpresentatie (natuurlijk ook over Augustinus!).

Een nieuw jaar, 3 nieuwe leden en het vorige boek praktisch uit... dus reden om weer te kijken op welke wijze we onze maandelijkse bijeenkomsten willen invullen. We kwamen voor het komend jaar tot de volgende opzet: Na het samen eten en het samen bidden met de augustijnen van het convent is er daarna het meer lerende gedeelte van de avond. Dit jaar gaan we hierbij het boek 'Charisma: gemeenschap' gebruiken. We lezen een klein gedeelte met de gehele

groep, door 2 personen voorbereid, daarna gaan we in 2 groepjes uit elkaar (de meer praktisch en de meer theoretisch gerichte mensen) en bespreken we in de kleinere groepjes de tekst verder door. De laatste 10 minuten komen we weer bij elkaar om aan elkaar te vertellen wat er in het groepje naar voren kwam. We hebben voor dit boek gekozen omdat ieder van ons sowieso in diverse vormen van gemeenschap participeren. De teksten van Augustinus, toegelicht door Tars van Bavel, geven handvatten om een gemeenschap te laten bloeien, maar ook welke valkuilen er kunnen zijn.

Afsluitend drinken zij die dat willen nog een glaasje wijn met de augustijnen.

Al bij al dus een prima basis om weer samen met Augustinus op weg te gaan!

Annemieke Pacilly

Bijeenkomsten

INTERNATIONALE LEKENCONGRES IN ROME 12 - 18 JULI 2006

Together, for a better world

Uit Nederland: v.l.n.r. Ruud van Gisteren, Nelleke Vonk, Jan van Swam, Annemiek Alferink, Truus Bartels, Karel Peijenborg en Annemieke Pacilly.

Het Patristicum

's middags eten bij Bambini,
's avonds eten in de tuin

OSTIA
met teksten uit de Belijdenissen,
uitgezocht door Brian Lowrey
(prior klooster San Gimignano)
en lopen waar H. Augustinus
ook eens liep.

Presentatie van de Nederlandse Familia in Rome

Familia Augustiniana Nederland

Mission statement and realisation

The Augustinian Family is a spiritual and Apostolic Family. Its members are being guided by the following Christian attitude in life:

- Compassion for all human life
- Love of heart and mind
- Unity in the faith, love, faithfulness
- In the spirit of dialogue together with those who are guided by the same attitude to life!

To realise this aim, the members of the FAN want:

- to respect the common commitment to e.g. spirituality, social, conversion, missionary
- to promote the Augustinian commitment and to ensure its effectiveness and stability
- to offer education and formation
- to cooperate and/or co-operate, friendship, grace, justice and respect for God's Creation
- to find appropriate ways to respond to the needs of the Augustinian community
- to maintain the affiliation and unity with the F.A.N.
- to keep in touch with other worldwide and our members.

Familia Communities

	Amsterdam
	Brussels
	Vienna
	Madrid
	Brazil
	Rome

Viering in de Maria del Popolo

waar in 1256 de Magna Unio ondertekend werd.

De commissie die aanbevelingen gaat doen voor de Familia voor het komende kapittel in 2007

VAN HET BESTUUR FAN

Met vreugde kunnen wij u melden dat de statuten van de Familia Augustiniana Nederland klaar zijn. Eindelijk is het dan zo ver! De laatste op- en aanmerkingen zijn, met dank aan allen die tot in detail en meegedacht en gewerkt hebben, verwerkt. Ook de Orde heeft haar goedkeuring eraan gegeven. Binnenkort zal de

oprichtingsakte bij de notaris ondertekend worden. Een periode van intensief en volhardend werken aan de statuten wordt dan afgesloten. Daarna zal aan de leden van de plaatselijke groepen een exemplaar van de statuten toegestuurd worden én een formulier waarmee zij zich als FAN-lid kunnen aanmelden. U hoort hier nog nader over. Zaterdag 18 november a.s. is er een landelijke ontmoetingsdag in de Boskapel bij het augustijnenklooster in Nijmegen. De datum hiervoor is vastgesteld op de ontmoetingsdag in Werkhoven op 8 april jl.

Op het programma staat in de ochtend een uiteenzetting van Joop Smit over wat Marcus in zijn evangelie zegt over de weg van Jezus Christus en de gemeenschap van zijn volgelingen.

's Middags zal de aandacht uitgaan naar ervaringen en belevenissen van jongeren die in augustus aan de internationale augustijnse jongerendagen in Pavia deelgenomen hebben én van de grote groep jongeren die in de afgelopen zomer in het augustijnenklooster van San Gimignano gelogeed en gewerkt heeft.

Het volledige programma voor de dag (met o.m. tijd voor ontmoeting, ledenvergadering FAN en een afsluitende gebedsdienst) en de uitnodiging daarvoor zullen tijdig toegestuurd worden.

Op de agenda van de algemene ledenvergadering zal o.a. het vaststellen van contributie staan. Wij stellen voorlopig een bedrag van € 25,- per jaar voor, inclusief de Open Vensters. Verder blijft het mogelijk om alleen een abonnement op Open Vensters te nemen. De kosten hiervoor (is het voorstel) zullen € 10,- per jaar bedragen.

Hedy de Groot

PAVIA 1-6 AUGUSTUS 2006

Woensdag 2 Augustus.

Het was een kennismakingsdag voor velen door middel van groepsactiviteit. Door middel van een aantal groepsspellen leerden we elkaar kennen. Die activiteiten bestonden uit schminken, Tsjechische dans, jezelf voorstellen en een beweging maken. Voor schminken moesten we een afbeelding op het gezicht maken met een

symbolische betekenis. Om de Tsjechische dans te kunnen uitvoeren moesten we een grote kring maken en een aantal simpele danspassen uitvoeren en van partner wisselen. Iedereen danste gezellig mee met het verleidelijke ritme van de muziek en de charmante vrouwen. Het

was toen rozengeur en manenschijs voor velen. Met het jezelf voorstellen moesten we een kring vormen, je naam zeggen en een beweging maken zodat de anderen je na konden doen.

Na de groepsactiviteiten hadden we een workshop met het thema “our experience of blessed” Wij werden in groepen ingedeeld en gaven door middel van een foto een

beschrijving over het gezegend moment van je leven. Voor mij het was het zeer interessant om bij te wonen! Het ging onder andere over het feit dat de meeste mensen van onze groep God dankbaar waren voor de gaven, zegen en in Gods liefde en vertrouwen met elkaar willen leven en

Doopkapel Milaan

delen. Later die avond hadden wij een mis met de Prior Generaal. Het was zeer inspirerend, leerzaam en een opfrissing. Alle goede dingen van het leven overdragen en uitvoeren in de naam van God was zijn boodschap. Voor mij was die dag een moment van spiritualiteit, verbondenheid, meditatie en

versterking. En met die gedachte mijn zet ik mijn leven voort in het vertrouwen van Gods liefde. En mijn dank voor allen die hierbij een bijdrage hebben geleverd voor die onvergetelijke momenten.

Phap Pham

Vrijdag 4 augustus

De vrijdag stond in het teken van de negatieve geluiden: wat zijn maatschappelijke problemen binnen de verschillende landen. Een

aantal landen, waaronder Duitsland en Slowakije hadden een workshop voorbereid. In de Duitse workshop kwamen met name problemen rond de hereniging en werkloosheid aan de orde.

Slowakije gaf in hun workshop de problematiek van de Roma. Al met al een hoop negatieve geluiden.

Tijdens en na de lunch was er volop gelegenheid om gezellig met andere jongeren te praten. Samen met een aantal jongeren uit Slowakije en Spanje richting rivier om even heerlijk te genieten van goed

Italiaans ijs. Even weer een lichtpuntje na een ochtend vol duister. Gelukkig stond de middag in het teken van "het antwoord van de zaligen" en waren er een aantal workshops die aandacht gaven aan hoe je met dit soort problemen om kunt gaan. De Amerikaanse delegatie had een workshop over de Augustinian Volunteers: jongeren die een jaar lang vrijwilligerswerk doen, hetzij in hun eigen land, hetzij elders in de wereld. Jongeren zetten hun professie in voor die mensen die het hard nodig hebben: van timmerman tot informaticus, voor ieder is er wel werk te vinden. Ook vanuit Malta was er een workshop over de Millenium Chapel: een kapel die midden in het uitgaansgebied van Malta staat, en waar mensen altijd binnen kunnen lopen om een kaarsje op te steken, om te bidden, of om even tot rust te komen. De Slowaakse groep liet een project zien waar ze alleenstaande moeders hielpen door ze onderdak te verlenen in een groot huis: als er directe hulp nodig is, kunnen mensen hier maximaal een jaar leven, om zo de boel weer op de rails te krijgen.

De relieken van H. Augustinus

Na het eten, dat zoals iedere dag natuurlijk weer uit pasta, groente en vlees bestond, begon de Via Lucis: de lichtweg door het centrum van Pavia. Vanaf de kerk San Fransisco werd het kruis in processie gedragen naar verschillende pleinen in de stad, en werd er samen gebeden en gezongen. Tijdens de vier stadia

van de Via Lucis werd het Wees Gegroet gebeden, iedere keer in een andere taal: Italiaans, Engels en Slowaaks(!). We eindigden in de kerk San Pietro Ciel d'Oro, waar er voor iedereen ruimte was voor stille aanbidding. Dit was voor mij eigenlijk het eerste moment waar er rust was om alle indrukken en gedachten eens rustig de revue te laten passeren en alles weer netjes op een rijtje te krijgen. Al met al was het een indrukwekkende dag, vol met nieuwe ideeën, ontmoetingen en ervaringen. Een dag om niet snel te vergeten...

Jan Martijn van der Werf

Zondag 6 augustus

Als afsluiting van de week stonden voor vandaag vooral drie punten op het programma. De dag zou worden afgesloten met een

feestelijke eucharistieviering maar vóór die tijd was er nog tijd ingeruimd voor bezinning en vooruitblikken.

's Middags waren de landengroepen gevraagd om onderling te spreken over welke concrete dingen ieder kon doen om te 'bouwen aan de stad Gods'.

Geïnspireerd door de afgelopen

dagen was het tijd geworden om naar ons eigen leven te kijken. Binnen onze Nederlandse groep bespraken we wat wij konden doen om mee te bouwen aan een goede gemeenschap. Bijvoorbeeld binnen de plaatselijke kerk. De verschillende parochies binnen de

stad Nijmegen vormen vaak ieder een eigen wereldje en cultuurverschillen en onbekendheid met elkaar maken het moeilijk om jongeren van verschillende parochies samen te brengen. Daarnaast hebben we gesproken over woongemeenschappen voor jongeren als centrum van geloofsbeleving in een grote stad. Zulke gemeenschappen van gelovige jongeren zouden niet alleen een bijzondere vorm van samenleven kunnen aanbieden die deze jongeren uit een isolement haalt maar ze zou ook een plek kunnen zijn om jongeren van buiten de woongemeenschap samen te brengen om over geloof te praten. Aan het einde van de middag werd een boeteviering gehouden in de grote tent op het terrein van het kasteel. In het boekje met gebeden waren verschillende meditatieve teksten opgenomen die gebruikt konden worden om de gedachten te richten op onze band met God. Ondertussen was er op verschillende plekken rondom de tent de mogelijkheid om het sacrament van boete en verzoening te ontvangen. Hoewel in Nederland dit sacrament bij jongeren nauwelijks meer bekend is had het hier in Pavia een natuurlijke plek gekregen in de boeteviering en veel jongeren maakten dan ook gebruik van deze mogelijkheid om te gaan biechten. De dag werd zoals gezegd afgesloten met een eucharistieviering in de basiliek San Pietro in Ciel d'Oro, gevolgd door een uitgebreide maaltijd op het kasteel. Later op de avond stroomde het terras midden in het centrum nog één keer vol met Nederlanders, Duitsers en Engelsen.

Stefan Hulbosch

Meer foto's zijn te vinden bij <http://www.vdwerf.eu> (kijk bij foto's Pavia) of bij www.augnet.org ook bij foto's Pavia

Wilt u iets weten over koeken en Augustinus?

In Cassiciacum weten ze er meer van kijk bij

http://www.cassiciaco.it/ita/Rus_cassiciacum/Ago_patr/Dolce.htm

JONGEREN UIT LINDENHOLT GINGEN (WEER) WERKEN IN SAN GIMIGNANO

Er werden
sleutelhangers gezaagd
voor de nieuwe kamers...

Duiven verjaagd

Er werd in
de tuin gewerkt

en gezongen in de viering

DE REGEL VAN DE LIEFDE

Tijdens het Augustinusfeest op 28 augustus jl., luisterrijk gevierd in Marienhage, werd het nieuwe boek van Martijn Schrama o.s.a. gepresenteerd *De regel van de liefde. Over de volgelingen van Augustinus.* Kampen, Ten Have, 2006, 268 pp.

Na een aanloop periode van anderhalf jaar kwam het er dan toch van. Het werken aan een boek over de Augustijnen kon beginnen!
Om Bob Bodaar te citeren:
Dit boek geeft een antwoord op

vragen aan de Augustijnen als:

Wie zijn jullie, wat is de vormingsgeschiedenis van het habijt, wat is de geschiedenis van de orde, wat die van de Nederlandse Augustijnen.. Het baant wegen tussen de uitersten van eremieten van toen en cultuurdragers nu, van een Keulse naar een Nederlands provincie, van schuilkerk naar Boskapel.

In contact met medebroeders (en hun namen vindt u in het voorwoord van het boek) is in plaats van een klein boekje van 120 pagina's een goed gedocumenteerd werk van 268 pagina's ontstaan. Het werk gaat over de geschiedenis en de spiritualiteit van de Augustijnenorde: Augustinus, zijn leven en werk, zijn monnikenregel, zijn volgelingen en hun spiritualiteit, met speciale aandacht voor de geschiedenis van de augustijnen in de Lage Landen. Het boek is te koop ook via het Augustijns Instituut. In de boekwinkel kost het 19,90 euro.

ISBN 90 259 5705 6

EAN 978 90 259 5705 6.

Bettineke van der Werf

VERDER NIEUWS

Tentoonstelling

Dinsdag 4 juli a.s. om 19.30 uur wordt er in de Grote Kerk aan de Voorstraat in Vianen (bij Utrecht) een tentoonstelling geopend :

"De getekende psalmen van Pierre de Grauw uit een periode vanaf 1975".

Tijdens de opening zal het koor van de Pieterskerk in Utrecht een aantal van de getekende psalmen zingen.

De tentoonstelling zelf zal te bezoeken zijn tot 16 oktober a.s.

Inlichtingen: mw.M. Kluit-Roozen, tel. 0347-326107.

Pierre de Grauw is de (augustinse) kunstenaar die ook de augustijnse Provinciepenning ontworpen heeft (zie Augustijns Forum van maart jl, pag.. 5).

750 jaar Magna Unio Bijeenkomst België

Dit feit wordt heuglijk wordt samen met de medebroeders uit België feestelijk gevierd op 28 oktober in het klooster in Gent.

Programma: 10.00 uur vertrek uit Eindhoven

18.00 uur vertrek naar Eindhoven

Augustinus en Oorlog, een vraag...

Dit stuk schrijf ik vlak voor de herdenking van vijf jaar 9/11. De rokende, ronkende beelden van de Twin Towers in brand komen weer dagelijks voorbij , tele-visueel en virtueel.

Er is een wereld-oorlog tegen terrorisme ontstaan nadien; eerst Afghanistan, toen Irak; aanslagen in Madrid en Londen, een politieke moord op een Nederlandse schrijver-cineast . Er is geweld en angst voor geweld alom.

Ook rond de Vierdaagse waren vorig jaar geruchten in omloop, gevoed door angst voor een terroristische aanslag tijdens dit massa-gebeuren.

En juist in die dagen stootte ik op de martelaar Robert Regout, die in 1942 in kamp Dachau stierf. Zijn beeltenis in de Molenstraatkerk in Nijmegen staat naast die van Titus Brandsma. Ik ontdekte dat zijn proefschrift, Regout was hoogleraar volkerenrecht, gewijd was aan

het denken over Rechtvaardige oorlog bij Augustinus en andere kerkvaders. Ik zocht steun bij mijn goede oude meester: Wat zou Augustinus gevonden hebben van de naar steeds meer blijkt leugenachtige argumenten van de Amerikaanse president om de oorlog in het midden Oosten te beginnen tegen Saddam Hoessein?..... Ik werd er niet geruster op.

Wel was ik trots op de radicale afwijzing van de Golf-oorlog door JohannesPaulus II, maar te gemakkelijk werd besloten dat Nederlandse troepen naar Afghanistan moesten.

Toen herinnerde ik mij ook kritische opmerkingen van vrienden die minder 'in Augustinus' verkeren dan ik, maar wel hebben 'doorgeleerd':

Augustinus heeft in 'de Stad Gods' en in zijn optreden tegenover de Donatisten, overheidsgeweld gerechtvaardigd!

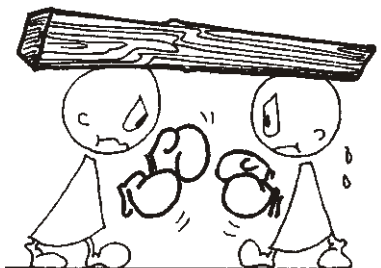
Later is zijn denken ook misbruikt om inquisitie en wellicht Kruistochten te rechtvaardigen. Het motto: compelle intrare: dwingen om binnen te gaan

–in de kudde- de veilige stal. Het houdt me bezig; ik wil de vraag hier stellen aan echte Augustinus-kenners. In hoeverre is dit allemaal waar?

Was Augustinus een man van geweldloosheid ? Praatte hij overheidsgeweld goed, zo ja – met welke mitsen?

Hoe valt het beeld van mildheid dat bij mij verbonden is met Augustinus, te rijmen met ideeën over een mogelijke rechtvaardige oorlog, in onze tijd?

Naar mijn mening is dit laatste: een rechtvaardige oorlog, vandaag de dag niet meer mogelijk . Graag hoor of lees ik van lezers van Open Vensters reacties op mijn vragen. En verwijs mij naar de plaatsen waar ik kan Tollere et Legere, om meer klaarheid in deze duisternis...

Joep Beliën, Zaltbommel

Kaarten

Kaarten met afbeeldingen van de teksten uit Eindhoven zijn onder andere te koop bij het Augustijns instituut in Eindhoven. Er zijn 6 verschillende afbeeldingen. Per set van 6 kosten ze € 5,= (exclusief verzendkosten)

Kaarten met teksten van Augustinus met initiaal van Mariarosa Guerrini osa zijn te koop bij de Familia Augustiniana Lindenholt. Er zijn momenteel 4 serie's. De A, B en C serie bestaan uit kerstteksten, de D serie dragen algemene teksten.

Per set van 5 kaarten met 5 enveloppen kosten ze € 5,= (exclusief verzendkosten) Ze zijn te bestellen bij:
Jan van Swam en Bettineke van der Werf

E-mailkaart

Dat je een kaart kunt sturen met de post is algemeen bekend. Maar met behulp van het internet kunnen ook kaarten verzonden worden. Daar zijn verschillende aanbieders u graag behulpzaam mee. Kaarten met afbeeldingen van de fresco's uit San Gimignano vindt u als e-mail kaart op
<http://gallery.euroweb.hu/html/g/gozzoli/4gimigna/>
Volg de instructie voor het versturen!
Bettineke van der Werf

Augustinus en gebed

Op de Nederlandse Augustijnse site staat elke dag het gebed uit het Augustijns Brevier. Voor een korte (Engelse) tekst kunt u dagelijks

terecht bij

Augustine Day by Day - For each day of the year, a one-page reflective excerpt from Augustine's writings. Originally edited by the late Fr John Rotelle O.S.A. of Villanova University, United States of America. <http://www.artsci.villanova.edu/dsteelman/augustine/>

LEZINGEN

Augustijns Centrum de Boskapel

Geïnspireerd door de preektekst van Augustinus 'Help elkaar' heeft het Augustijns Centrum in het najaar enkele lezingen georganiseerd rond dit thema om dit ook concreet in de praktijk te brengen. Zowel een individu, alsook een christengemeenschap kan zich hierdoor laten stimuleren.

Uit : Sermo 9: Help elkaar

..... Daarom moeten we, zolang we nog in den vreemde zijn en ver van de Heer, wandelen in geloof, totdat we de aanschouwing bereiken, waar we Hem zullen zien van aangezicht tot aangezicht. We moeten wandelen in geloof en ons best doen met goede werken. In die goede werken moet onze liefde voor God onvoorwaardelijk zijn, en onze liefde voor de naaste weldadig. Want we hebben niets om aan God te geven, maar omdat we wel iets hebben om aan onze naaste te geven, zullen we ons door aan een behoeftige te geven verdienstelijk maken jegens Hem die meer dan genoeg heeft.

Vandaar dat ieder van wat hij heeft, aan een ander moet geven. Wat hij teveel heeft, moet hij geven aan iemand die gebrek lijdt. De een kan betalen: hij moet de arme voeden, de naakte kleden, de kerkgemeenschap sterk maken, kortom alle mogelijke werken doen met zijn geld. Een ander kan adviseren. Die moet zijn naaste leiden, de duisternis van de twijfel met het licht van het geloof verdrijven. Weer een ander kan lesgeven. Hij moet uitdelen wat er bij de Heer in de kelder staat, het eten verdelen onder de mededienaren, de gelovigen sterken, de dwalenden terugroepen, de verlorenen zoeken,

hij moet doen zoveel hij kan.

Er zijn ook dingen die de armen voor elkaar kunnen doen. De een kan zijn voeten aan een invalide lenen, een ander kan zijn ogen aan een blinde geven om hem te geleiden, weer een ander kan een zieke bezoeken, en nog weer een ander kan een dode begraven. Dat zijn dingen die iedereen kan doen, en ik denk dan ook niet dat er gemakkelijk iemand te vinden is, die niets heeft om aan een ander te geven. En dat is waar het om gaat, zoals de apostel Paulus zegt: 'Help elkaars lasten te dragen. Op die manier zult u de wet van Christus vervullen'

[uit: Van aangezicht tot aangezicht, Preken over teksten uit het evangelie vlg's Matteüs, vertaald door Joost van Neer, Martijn Schrama en Anke Tigchelaar]

De avonden in het Augustijns Centrum rond dit thema zijn gepland op:

- dinsdag 31 oktober: Licht op verdriet,
door Annemarie Revenberg
- dinsdag 7 november: Aandacht voor de naasten vanuit een
geloofsgemeenschap, door Dirk van
der Goten (van de Sant'
Egidiogemeenschap, een christelijke
leken-gemeenschap die het aandacht
schenken aan kansarmen en
minderbedeelden hoog in haar vaandel
heeft)
- dinsdag 14 november: Zorg tot het einde, zo thuis mogelijk,
door René Nogarede.

Nadere informatie en aanmelding zie de homepage van de Boskapel
www.boskapel.nl

Annemieke Pacilly

Augustijns Historisch Instituut Leuven

De jaarlijkse ontmoetings- en studiedag rond Augustinus zal plaatsvinden op zaterdag 4 november 2006, zoals vanouds in de Grote Aula van het Maria Theresiacollege in de Sint Michielsstraat in Leuven.

Het thema van deze dag is:

GEMEENSCHAP VAN GOEDEREN

AUGUSTINUS IN DIALOOG MET HET HEDEN.

Sprekers: pater Pierre-Paul Walraet (kruisheer)
                      Wouter Beke (CD&V)

De begintijd is 9.45u , om 15.15uur is er een eucharistieviering in de St Pieterskerk en de afsluiting is rond 16.00 u. Nadere bijzonderheden komen nog.

Op 4 november zal het boekje van de lezingen van de Augustinusdag 2005 te koop zijn (ongeveer €6,=)

U kunt kiezen uit:

A. Dagprogramma	€25,=
B. Ochtendprogramma	€15,=
C. Ochtendprogramma en lunch	€25,=
D. Namiddagprogramma	€10,=

Uiterste inschrijving is 20 oktober.

Inschrijving via de antwoordstrook te verkrijgen in Leuven via Anneke Goovaerts of pater Bernard Brüning.

Pakenstraat 65 B-3001 Leuven-Heverlee

tel: 016 / 40 44 40

email: augustiniana@augustijnen.be

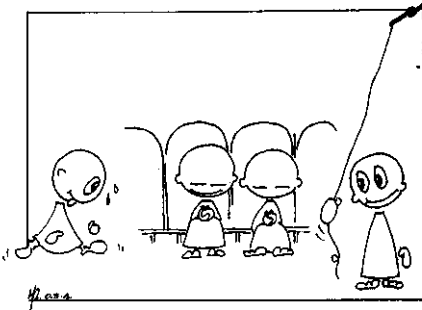
VOOR DE INTERNET (BE)ZOEKERS:

augustijnen algemeen : www.aug.org
augustijnen Nederland : www.augustijnen.nl
Augustijns Instituut nl : www.augustijnsinstituut.nl
Augustijns Instituut be : www.augustiniana.net
Australië Augustijnen : www.augnet.org

St Augustine Day by day : www.artsci.villanova.edu/dsteelman/augustine/

VIERINGEN:

Zondag 10.00 u
oecumenische viering
Werkhofgemeenschap

Woensdag 19.30 uur
Boskapel

Donderdag 7.45 u
Morgengebed Lindenholt

AUGUSTIJNSE AGENDA:

4 november Augustijnse studiedag Leuven
28 oktober Gent, Magna Unia
18 november Ontmoetingsdag Familia

Familia Augustiniana Nederland

Mission statement and realisation

The aim of our association is to support the Augustinian Familia Communities of which the members are being guided by the following Christian attitude to life:

"ongoing formation: (to educate our life)

- one of heart and one of soul -

walking the path Jesus Christ shows us

in the spirit of Augustine

together with those

who are guided by the same attitude to life"

To realise this aim, this main idea, the association FAN wants

- to support the common contemplation by e.g. organizing national conventions (meetings)
- to promote the internal communication and to attend to publications and publicity
- to offer formation and education
- to organize activities concerning friendship, peace, justice and respect for God's Creation
- to find contemporary ways to experience, to hold and to pass on the Augustinian inheritance
- to maintain the affiliation and contact with the USA
- to keep in touch with other religious orders and lay movements

